

EXERCITATIO ACADEMICA
DE

37
1737
4
**COMMVNIONE
PERPETVA METALLI-
FODINARVM INTER CON-
STATVS IMPERII DV RANTE,
QVANTVM VIS VENAE OMNES
IN ALTERIVS RECESSERINT
TERRITORIVM.**

QVAM
ANNVENTE DIVINO NVMINE
PRAESIDE

VIRO PRAENOBILISSIMO, CONSVLTISSIMO
ATQVE EXCELLENTISSIMO,
DN. FRIDERICO VL RICO PESTEL,
I. V. D. EIVSDEM QVE PROF. PRIM. MORAL. VERO ORDIN.
PATRONO, STVDIORVM QVE SVORVM PROMOTORE
AETERNVM DEVENERANDO,

IN AVDTORIO IPRIDICO
AD D. VI. SEPTEMB. MDCCXXXVII.
PVBLICAE DISQVISITIONI SVBMITTIT
RESPONDENS

CAROLVS HENRICVS CAPAVN,
RINTELIO - SCHAVENBVRGICVS.

RINTELII
TYPIS IOH. GODOFR. ENAX, ACAD. TYPOGR.

77

EXERCITATIO ACADÉMICA
DE

COMMUNIONE

PERPETUA METALLI

PODRIAM INTR COM

STATVSIMILITER VARIATE

QUANTITATE ET QUALITATE

IN ALIIS REBUS SIMILIBUS

TRACTATUS

AVTORE
FRANCISCO DE MENDIACA
S. S. THEOLOGICO DOCTORE
ET P. S. THEOLOGICO DOCTORE
ET P. S. THEOLOGICO DOCTORE

DR. FRIDRICH VON OLSBERG

§. I.

niversus terrarum orbis uti hominum gratia a Deo est productus, & usibus eorum destinatus, ita his, simulac fufere conditi, competebat jus circa omnes res in universo hoc comprehensas, et sic uni-

Omnes res ab initio fufere nullius, adeoque occupationi non divisioni dominiorum exordium est tribuendum.

cuique id, quod sibi prodesse putavit, cooptare licebat & sibi habere. Hinc nuda apprehensione præcedente rerum dominia sunt enata, atque ita occupationi soli eorum exordium tribuendum; alius enim originarius dominii acquirendi modus probari non potest, uti divisio, quam fingit Grotius de *J. B. & P. lib. 2. c. 2. §. 2.* Hæc neque est prima rerum nullius acquisitio, quoniam dominium jam tum quæsitum fundamenti loco habet, siquidem nemo id, quod nondum adeptus est, cum aliis dividere potest; neque unquam universalis omnium hominum communitio fuit, unde hæc divisio enasci poterit. Sic ergo levitas hujus adfertur in oculos incurrit, tanto magis, cum in facto quodam consistat, quod tamen nullo modo potest probari, cum nullibi

A 2

con-

constet, coivisse unquam genus humanum eum in finem, ut divisionem hanc perageret. In sacris nihil hac de re occurrit, nisi quod Deus Adami primi hominis arbitrio totam subjecerit terram, cuius tamen ille Dominus non aliter est factus, nisi quatenus occupando aliquid usibus suis applicavit. Quantumvis enim totum genus humanum tunc temporis solus representabat, attamen ejus nomine universum hoc occupare non potuit, nec illud inter posteros suos dividere; sed singulae ejus partes, ratione singulorum hominum postea existentium, manebant adhuc res nullius. Horum quidem aliqui communi rerum quorundam usu sunt delectati, attamen nec ad omnes omnino homines unquam fuit extensa haec communitio, nec perexiguus eorum numerus totum terrarum orbem in usus suos vertere potuit, vel voluit. Minime enim hoc convenit cum simplicissima primorum hominum vivendi ratione, de quibus, quod ad dominium universi acquirendum ac inter se distribuendum, aspirare voluerint, haud credendum. Sic ergo soluto hoc primævo vivendi modo, universalis omnium rerum divisio non est subsequuta, sed vastus mundi ambitus, rerumque multitudo sufficiebat, ut quisquis eorum id, quod sibi placebat, eligere ac suum facere potuerit. Ita distincta sunt rerum dominia, communitio hoc modo sublata, quæ diu subsistere non potest, varii enim affectus, qui homines movent, impediunt, quo minus pacate in ea vivere possint. Quidam enim eorum inter alios eminere, iisque prædominari, quidam omnia

omnia omnium bona corradere, aliisque necessaria vitæ subsidia denegare cupiunt, cum & quibusdam hæc omnia vix sufficiant, ut ea dissipare, & luxuriose fatis inde vivere possint. Vix ergo hic cyclopius, & non nisi malorum lernam præ se ferens status, potest dici viderique naturalis, felicitatemque generis humani in tuto collocaturus, nisi quis nimis abstractionibus, ideisque platonice fuerit delectatus.

§. II.

Hinc sapientissime disposuere leges Romanæ, dum prospexerunt privatis, ne communionis perpetuæ pactum inviti servare tenerentur, sed hoc sive expresse sive tacite quantumvis inierint, pro lubitu tamen revocare possint, siquidem iis non licet de perpetua communiōe servanda pacisci, pactumque hac de re initum est ipso jure nullum, *l. 14. §. 2. Comm. div.* materiam enim communionis solere discordiam excitare, in *l. 77. §. 20. de Leg. 2.* & immensas contentiones, in *l. 26. de Servit. præd. urb.* traditur. Cujus rei rationem optime exponit Coccej. in *diff. de jure pæn. in contr. sect. 3. §. 8.* asserens, huic negotio non inesse causam, juris commutationem & *συλλαγμα*, sine animo vero se obligandi principium obligationum concipi non posse. *l. 3. §. 1. de Oblig. & Act. l. 7. §. 2. de Pactis.* & mutuo saltem mandato hoc peragi. Sic itaque is, qui a communiōe recedit, nil juris alteri aufert, hanc etenim contrahendo plurimum dominium ita conjungitur, ut tamen unusquisque maneat dominus rei ejusdem, cujus & antea fuit, cum ergo non plus juris inde in alterum transferatur, quam

Pactum de perpetua communiōe servanda inter privatos quidem non tenet, ass. juri necessario naturali non repugnat, ac inter Status Imperii merito dicitur obligatorium,

quam antea habuit, sequitur quod & recedendo nihil auferatur. Procul dubio etiam rationem huic legi dedit discordia ex communione metuenda, cujus vulgo & rixarum mater vocatur, diversae enim hominum mentes vix ita conspirant, ut haec evitari possit, quod & in Germaniae Comitatibus & Baroniis jam diu fuisse notum, observatumque, docet Besold. *P. V. Consil. Tubing. 249. num. 7. seq. Schurff. cent. 2. conf. 37. n. 12. seqq.* Hugo de statu regionum *Germ. cap. 6. §. 18.* quorsum & parœmia: **Gemein ist selten ein,** collineat, vid. Hert. *1. parœm. 25.* Hanc ergo discordiam præscindere voluerunt leges, & cavere, ne quis re sua male utatur, quod tamen facile evenit, si una res in plures distrahitur condominos, commune enim vitium est negligi, quod a pluribus administratur, quoniam inde detrimentum capit Respublica, quando singulorum patrimonia imminuuntur, cum tamen vel maxime spectare debeant leges, ne publica utilitas labefactetur, sed potius promoveatur, quod adeo verum esse censuit Wesenbecius *conf. 151. n. 6. 9.* ut & Struv. *obs. feud. cap. 9. n. 3. & Decis. Sabbath. c. 19. D. 3.* ut ne quidem testamento paterno divisionem feudorum regalium in perpetuum prohiberi posse responderint. Ita quidem optime leges in civitate disposuere, dum providere voluerunt, ut singulis æque, ac Reipublicæ, bene fit, quod tamen mere arbitrarium est, neque ex ulla ratione cogente juris naturalis potest elici. Longe aliter res sese habet, quando inter Principes summos tale quid occurrit, nec applicari tunc poterunt rationes hæ, vel publi-
mam cam

cam vel privatam aliquam utilitatem spectantes, sed potius primæ juris naturalis regulæ insistendum, & secundum partium dispositionem pronunciandum; simulac enim pacta sunt partes, statim irrevocabile jus in alterum transit, quod ei invito auferri non potest. Nec aliud dicendum de Principibus Imperii nostri, quibus talia pacta esse frequentia, locutio R. I. de A. 1576. §. 99. *Da zwey, drey, oder mehr Stände in Besiz und Niessung einer unzertheilten Herrschaft seynd,* ostendit, & præterea notissimum est illud, quod vocant *Muthschierung*, vi cujus aliquo modo vel ad certum tempus bona quadam distinguuntur vel separantur, ita tamen, ut eo divisio non inducatur, sed perpetua maneat communio, quod præprimis adhuc in Holsatia ratione nobilium obtinet inter Regem Daniæ & Ducem Holsatiæ, vid. Sprenger *in ellychnio pag. 307. seqq.* & omnino colligendum, hujusmodi pactum inter eos esse obligatorium, quia & hi summis Imperantibus hoc in negotio sunt æquiparandi, & sic pacta eorum secundum juris naturalis rationes dijudicanda, uti vel ex exemplo pactorum successoriorum evincit Schilter *exerc. ff. 20. §. 77.* idemque testatur Mevius *P. 9. Dec. 157. num. 4.*

§. III.

Quoniam autem hocce pactum, jure civili improbatum, inter privatos nullo subsistat modo, ast a Principibus Imperii confectum, omnino juris operetur effectum, quoniam ad eos extendi nequit, quicquid hac de re lege positiva cautum: attamen consultius

Consultius quidem videtur, ut partes communi consensu a communiōne recedant, invita tamen

altera parte
condominus
Imperii Sta-
tus ab eadem
recedere
nequit.

fultius omnino foret, ut hi quoque talia pacta omit-
terent, eademque jam tum inita communi consensu
tollerent, quoniam & inter eos lites inde exfurgere
possunt, maximaque mala oriri. Minime vero al-
terutri partium invita altera parte recedere licet,
quod enim vulgo juris positivi placitis stare soleant,
non necessitatis est, sed voluntatis, nec adeo stricte
obligantur, ut semper eis sese subdiciant, sed hoc sal-
tem obtinet, quando materia & ratio legis ipsis est
communis cum subditis, ut in æstimandis rerum
pretiis, quando cum privatis contrahunt, Grotius
de J. B. & P. 2. c. 4. §. 12. n. 1. hoc enim dum faciunt,
opus est, ut & eodem cum iis jure utantur, quoniam
alias nulla esset securitas privato contrahenti, quan-
do Princeps sese legibus postea submittere nollet.
Simulac autem & huic aliquid promittit, quod juri
civili contrarium, ei quoque derogare velle censetur,
& naturaliter saltem obligari, superiores enim illi
sunt legibus positivis, & has pro lubitu in regionibus
suis possunt immutare, & contra eas sese subditis ob-
ligare. Sin secus pronunciaremus, dicendum quo-
que esset, Principem cum altero colludentem, nec
lupina ære redimere teneri, *ob t. ff. & C. de Aleator.*
vel si æs præsens perdidit, illud solutum ex *L. ult. C.*
de Aleator. condicere ab accipiente posse. Ex eo-
dem principio flueret, quod & donationem 500 so-
lidos excedentem insinuare deberet, ad id, ut subsi-
steret, quæ, familiaque adserta oppido a juris, Princi-
pibus quæsitæ, rationibus abluerent, forentque aliena.
His vero positis, multo magis quæcunque valebit
obli-

obligatio inter Constatus Imperii contracta, ad invicem enim considerati minime fiunt in omnibus negotiis similes privatis, quamvis agnoscant Judicem communem, & leges positivas. Illud enim ex pacto venit, hæc vero applicantur saltem, si tanquam privati inter se contrahunt, ut tunc quoque utantur jure privatorum, quando vero uti Principes pacta ineunt, ad utilitatem populi & totius regionis, quam repræsentant, spectantia, præsertim naturali modo obligantur. Et hoc tanto magis in negotio jure civili vetito, quoniam hoc non induit naturam contractus civilis, sed pacti naturalis sive fœderis, quod ita æque, ac si ab aliis quibuscunque Regibus, vel summis Imperantibus fuerit contractum, interpretandum. His enim omnino sunt, salvo nexu Imperii, æquales, cum æque relative summa gaudeant potestate in terris suis, jura omnia belli ac pacis habeant salva, atque in legibus Imperii fundamentalibus satis munita.

§. IV.

Inter hujus summæ potestatis, quam habent omnes ac singuli Principes ac Status Imperii nostri, effectus comprehenditur etiam complexus omnium Regalium, quorum species referuntur in textu feudali 2. f. 56. ubi quoque occurrunt Argentariæ. Quidnam autem huc referendum sit, vel maxime disceptatur, variæ enim de hujus verbi interpretatione sunt opiniones enatæ; secundum vulgarem vero ejus significationem, ac communem & usu receptam sententiam, eo denotantur metallorum ac mineralium fodinæ. Hoc enim facile liquet, non ibi intelligi

Argentariis comprehenduntur omnes metallifodinæ.

B

argen-

argentarias, ubi publice pecunia numerabatur, & quæ commercii stabiliendi causa ab hominibus privatis erant constitutæ, & passim in legibus obviæ, quia has regalibus nunquam fuisse adscriptas, vel inde concludendum, cum cætera omnia jura regalia, quæ in hoc textu occurrunt, & alibi, tam in jure publico, quam communi, deprehenduntur ac declarantur, attamen de Argentariis nullibi, quatenus munus hoc Argentariorum, bene tamen, quatenus metallorum fodinas denotant, quod inter Regalia sint referendæ, occurrat. Nec obstat publicas eas esse vocatas, & privilegiis multis munitas, quod inde factum, quoniam publicam utilitatem promovebant, dum singulorum necessitatibus succurrebant: Meliori fundamento non nititur, & ex iisdem corrui rationibus adfertur eorum, qui vocem captantes, ad eas saltem fodinas, unde argentum proprie sic dictum effoditur, eam restringunt, cum minime credendum, Imperatorem exclusis cæteris, partim pretiosioribus, partim pariter utilibus ac necessariis metallis, solum argentum sibi vindicare voluisse. Magis itaque vulgaris hujus verbi significatio & quasi authentica ejus interpretatio in *A.B. 19* § 1. quæ non solum argenti, sed & alterius cujuscunque metalli, facit mentionem, attendenda, & secundum antiquam Germaniæ consuetudinem, quæ Principi attribuit: *alle Schätze unter der Erden begraben, tieffer denn ein Wflug gehet*, pronuntiandum, concludendumque, omnia metalla ac mineralia quæ sub terra nascuntur, & utilitati publicæ inserviunt, hic esse intelligenda.

genda. Tanto magis, cum ubique eadem ac argenti
cæterorumque metallorum fit ratio, & nunquam ju-
rium circa ea occurrat distinctio, nec ita excludi puto,
aurum, æs, electrum, cuprum, stannum, plumbum,
ferrum, argentum vivum, sal subterraneum, mini-
um, calcem, arenam, lapides, carbones fossiles, simi-
lia, quantumvis quædam eorum minimi habeantur
pretii ab aliis, & negligi facile credantur, prout censet
Coccej. *in Jur. Publ. c. 23. f. 2. §. 48.* Hæc enim si-
cuti ubicunque regalium numero comprehendun-
tur, & in jure Romano jam cæteris metallis æqui-
parantur, *L. si cujus 13 §. inde est 5. de Usufr. L. sed
si 9. §. 6. si lapidinas ff. de rebus eorum qui sub tut.
i. i. C. de Metallariis*, ita sane constat, jus circa ea à
nullo Principe negligi, sed potius magna cum cu-
ra custodiri, imprimis cum, docente quotidiana
experientia, insignis & frequens harum rerum sit
usus.

§. V.

Omnes igitur hæ mineralium metallorumque
fodinæ, quæ voce Argentariarum veniunt, jure me-
ritoque à Friderico I. Imperatore regalium numero
accensentur. Sicuti enim communis non solum
Germanorum, sed & omnium prope Gentium con-
suetudo, ad espota & hero vacantia bona Principi
confert, eadem ratione & Argentariæ, quippe quæ
non immerito his adnumerantur, ei cedunt, quia
notissimum metalla cæteraque minera terræ glebis
non esse commixta, sed separatis ab ea venis inclusa
deprehendi, & sic tanquam pars fundi non possunt

Argentariæ
merito inter
regalia refe-
runtur, cum
tamen apud
Quirites fue-
rint pars fun-
di.

considerari, sed magis universitatem quam singulos spectant, dum per multorum latifundia sese extendunt, nec intra hunc vel illum fundum privatum coarctantur. Huic ergo non ita cohærent, ut dominium eorum simul cum fundo privato acquiratur, sed hoc potius retinet universitas, hujusque nomine Principi competit. Et ponamus, esse de jure naturæ domino jus aliquod inquirendi in hujusmodi metalla in fundo suo nata, attamen in statu civitatis Principi competit facultas, cum privatione ejus, sibi hoc arrogandi. Opus enim est, ut habeat Princeps, unde & sese condigne exhibere, & populum suum contra ingruentem vim hostium tueri possit, deficiente ergo domanio, ærarioque, de omnibus ac singulis subditorum bonis disponere potest, ita, ut etiam ea, quæ necessitatibus eorum quotidianis inserviunt, et quibus vel maxime indigent, auferre ob necessitatem, utilitatemque publicam, ad ductum l. Sam. 8. possit, cur ipsi non peteret jus vindicandi sibi ea, quæ nondum in eorum patrimonio sunt, & de quibus incertum an aliquando lucrum vel damnum exinde sint consecuturi. Emolumentum igitur hoc quia nondum extat, potius in spe, quam in re est, sicque nullum huic fit damnum injuria datum, cui commodum hoc adventitium ac incertum adimitur, conf. Grotius *de J. B. & P.* 2. c. 2. §. 13. n. 5. & c. 3. §. 5. Ut taceam non esse consultum, ut privati metallis quærendis ac protrahendis operam dent; tum, quod facultates eorum imminuuntur, dum agros devastare suos, & magnos im-

impendere sumtus incerti eventus causa volunt, visum enim est quam sapissime, inutiliter immodicas expensas in hujusmodi operas esse factas, cum tamen plane nullum vel valde exiguum commodum inde sit enatum; tum quod totius Reipl. utilitas magis promovetur, si solus Princeps private hoc jure utitur, sic enim lucrum, quod inde emergit, & civibus prodest, quoniam dum usibus publicis applicatur, onera eorum imminuit, ita ut tanto minus conferre teneantur. Imo redditus hi majoris sunt æstimandi, si unius dispositioni per totam regionem subjacent, qui sterilitatem unius cum alterius ubertate compensare potest, quam si in plures distracti sint, qui sapius & facultatibus & pericia hujus rei gerendæ destituti, majus damnum quam lucrum capiunt. Accedit quod aurum ac argentum in officinas monetarias sit deferendum, ut exinde sponsor fidei publicæ cudatur, à tali penes quem est jus monetæ cudendæ. Aliter quidem rationes olim subduxere Romani, censentes, quicquid fundo cohereret, quamvis in imis terræ visceribus deprehendatur, fundi esse accessorium, ideoque & hoc jus eruendi metalla fundo secundum eorum sententiam ita cohererebat, ut non solum dominus ipse pro lubitu de eo disponderet, sed in usufructuario quoque illud transferret, *L. 9. §. 2. 3. de Usufr.* ita ut huic, si plus redditus in eis sit, & novas in agro usufructuario instituire fodinas fuerit concessum, *L. 13. §. 5. eod.* Ita tunc temporis Romani, sed uti hoc diu apud eos non obtinuit, quoniam Imperatores paulo post decimas
jam

jam tum exigere cœperunt. *L. 3. C. de Metall. & sic aliquid juris circa ea sibi arrogarunt, ita eorum consuetudo mores nostros avitos immutare, & leges fundamentales tollere non potest, præsertim cum satis iniquum videatur, posse aliquem invito domino ingredi fundum alienum, ibidemque fodere metalla L. cuncti 3. & L. quosdam C. de Metall. dummodo ab ædificiis abstinuerit L. quosdam 6. C. eod. ne defossis in altum cuniculis alienarum ædium fundamenta labefactarentur.*

§. VI.

Argentariæ
olim inter
reservata Cæ-
saris sunt re-
latæ, hodie
vero superi-
oritate terri-
toriali com-
prehendun-
tur.

Dum ergo liquet, Argentarias regalibus omnino esse adnumerandas, optimo sane jure Principes Imperii nostri eas sibi vindicant, & omnibus omnino subditis usum earum interdicunt, & hoc tanto magis, quoniam hic dummodo in Germania invaluit, statim summis Imperantibus est concessus. Hoc quidem incertum, quo tempore sit factum, quoniam majores nostri metalla non adeo curarunt, neque eis usi fuere, permutationibus negotia perficientes, ita ut tunc temporis fuerit dubium, utrum in Germania nascerentur, teste Tacito *de M.G. cap. 16* ibique Bernegger. Id tamen liquet, simulac invalueret, regale usi jus inde esse enatum, a primis enim temporibus soli Imperatores de iis disposuere, quod satis superque testantur privilegia hac de re passim ab iis concessa, quia per totam Germaniam, instar cæterorum regalium Cæsaris reservatis continebantur, usque dum postea successu temporis per modum privilegii in Principes fuere translata. Non enim statim cum
existerent

existerent Duces Germanicarum provinciarum, hoc jus eis fuit concessum, sed uti illi terras sibi demandatas per temporum spiramenta hereditario proprioque jure acquisivere, ita ut feuda Imperii, quæ primis temporibus fuere precarium, postea ad annale spacium, porro ad dies vitæ, denique sub Conrado II. Salico etiam nepotibus concessa, vid. 1. f. 1. §. 4. & 1. f. 8. §. 1. & 1. f. 14 pr. tandem interregni licentia perperuata sunt omnium jura, non tantum Principum, sed & Comitum, Baronumque, conf. Hert. *de origine & progr. spec. in German. rerump.* §. 25. & *Aut. ill. meditat. ad J. P. mant. 1. ad art. 5. de superiorit. terr.* §. 31. eodem modo hujus juris exercitium per temporum intervalla cum cæteris regalibus omnibus sunt consecuti. Ipso enim jure tunc temporis eis nondum competebat, quia terras sibi demandatas non proprio jure regebant, sed vicario saltem nomine a Cæsare tenebant, hoc itaque regale jus quod Cæsareæ Majestati erat annexum, nec inde nisi per specialem concessionem poterat avelli, tanquam vicarii sibi arrogare non poterant, sed speciali antea opus erat concessione, quo titulo & illud postea partim, partim vero immemoriali præscriptione sibi conciliarunt. Si quidem liquet Cæsaris reservatis, etiam posteaquam feuda hereditaria sunt facta, hoc fuisse adscriptum, neque ex diplomatibus, mediique ævi monumentis, satis evinci potest, quasi extincta A. 912. stirpe Carolingica in Germania pristina libertas jure quodam postliminii ad populum redierit, qua de re v. Coccej. *J. publ. C. 15. §. ult.* & Gundlingii *Henr. Auceps*, refertur

fertur enim adhuc 2. f. 56. à Friderico I. Imperatore inter regalia, & postea quoque tanquam singularis liberalitatis signum quibusdam Principibus est concessum, uti Carolus IV. in *A. B. t. 9. §. 1.* illud Electoribus tanquam insigne privilegium dedit, certo indicio, regulariter illud nondum feudis statuum Imperii fuisse annexum. Quo juris colore alioquin Henricus VI. potuisset Ao. 1189. Cal. Apr. constitutere? Cum omnis argentifodina ad jura pertineat Imperii, & ad regalia nostra sit computata, nulli venit in dubium, quin ea quæ nuper in Episcopatu Mindensi dicitur esse inventa ad nostram totaliter spectet distributionem. Unde in illa nulli hominum quicquam juris recognoscimus, nisi hoc à nostra liberalitate valeat impetrare. Mandamus igitur omnibus vobis & singulis, sub obtentu gratiæ nostræ præcipientes, ut nullus vestrum de se prædicta argentifodina intromittat, nec aliquid juris sine nostra licentia sibi in ea usurpet. Quod si quis temerario ausu forte attentaverit, indignitatem nostram se noverit incursum. Hodie autem omnibus ac singulis Imperii statibus competit, neque opus habent speciali titulo, quoniam superioritas territorialis quam habent sufficit, ut proprio jure de hoc quoque regali disponere possint. De quo dubitare neminem finit *Pac. Osnab. Art. 8.* vi cujus & complexu omnium regalium, absque ulla Cæsaris contradictione, gaudent, quorum in numerum & hoc merito relatam §. præc.

§. VII.

§. VII.

Cum itaque Principes Imperii vi superioritatis territorialis instar cæterorum regalium & Argentariis utantur, easque pleno jure possideant, procul dubio etiam valide disponunt, quando pacta de iis ineunt, quantumvis ea juri civili sint contraria. Si ergo de perpetua omnium metallifodinarum communiõne fuerint pacti, videamus quomodo hoc pactum sit explicandum, & quid eo juris circa illas fuerint partes consecutæ. Hoc quidem jam tum vidimus, esse illud pactum ab utraque parte obligatorium §. III. Cum itaque neuter eorum possit ab eo recedere nisi altero consentiente, sequitur quod & alter altero invito possit inquirere in fodinas, in quuscunque compaciscentium territorio deprehensas, quoniam alias pactum, quod tamen cum effectu inire voluerunt, redderetur irritum ac nullius efficaciam, vid. tamen conclusa *jud. aul. Tom. 2. pag. 18.* Nec obstat commune illud principium, quod in communi causa melior sit prohibentis conditio, quod quidem in aliis negotiis satis naturale esse largior, hic autem applicari non potest, quoniam naturæ negotii directo est contrarium, quæ procul dubio est hæc, ut metalla eruantur, ac in communem utilitatem vertantur. Qualis autem utilitas posset exinde emergere, quando alterutri partium liceret impedire alterum pro lubitu, eumque ab exercitio juris sui ex pacto quæsi arcere, & ita efficere, ne protrahantur metalla, sed in terræ visceribus maneat abscondita; hoc sane absurdum foret & fundamentum in-

C

tentionis

Inita metallifodinarum societate, an invito socio in eadem inquirere liceat.

tionis paciscentium plane destrueret! Primam ergo hic juris naturalis regulam in partes vocare mallet, & ex dispositione partium jus enatum esse, pronunciare. Uterque enim compaciscentium hoc ipso dum communionem iniiit hanc generalem, omnium omnino metallorum in utriusque territorio deprehenforum dominus est factus, qui itaque naturali disponendi de rebus suis gaudet facultate, quam alter eodem jure usus impedire non potest, quoniam vi pacti juri prohibendi renunciavit, dum semel voluit, ut inquiratur in fodinas, non autem ut maneant incultæ. Accedit quod favorabilior sit causa alterius, tendit enim ille ad publicam utilitatem promovendam. Hoc uti eo vel maxime fit, quoniam metallis omnino opus est commercii stabilien- di causa, ita semper Principi curæ cordique esse debent, ut rite administrantur, neque etiam si ipse non pleno jure de iis disponere possit, ab aliis negli- gantur.

§. VIII.

An investitu-
ra omnis
privative vel
cumulative
sit intelligen-
da?

Hinc si, uti in quibusdam Germaniæ Provin- ciis v. gr. Misnia sit, quæ cum auri argentique sit vel maxime ferax, ferrifodinas Princeps negligit, no- bilibus privatis eadem relinquuntur, attamen his, quocumque etiam titulo eas acquisiverint, magis pro- ventus earum, quam jus omnimodo de iis dispo- nendi competit, Principi enim præter plura alia ju- ra, semper adhuc remanet cura dirigendi eas ita, ut secundum communem utilitatem recte instituantur. Quod etiam obtinet, si cui in feudum fuerint datæ, quamvis

quamvis eadem utique earum, vti aliorum jurium regalium minorum, fit ratio, horum autem inventura in dubio si lex aut mos regionis aliud non induxerint, privative videtur esse facta, uti juris venandi, piscandi, jurisdictionem exercendi, ita ut Princeps sibi imposterum non possit arrogare jus convenandi &c. quod enim semel valide in alium transtulit, eo ipse amplius non potest uti, siquidem ita concursu suo irritam redderet concessionem, quam tamen cum effectu voluit esse factam; Hæc tamen Argentiarum concessio privativa non impedit Principem, quo minus jure superioritatis possit uti, nec adeo debet extendi, ut eum plane excludat ab omni cura circa eas. Eadem quippe uti Vasallo non officit, nec utilitatem ejus intercipit, sed potius promovet; ita totius Reipl. interest, ut Princeps eam tueatur, quam ergo nunquam temere videtur neglexisse, neque in alios transtulisse, quia semper ac ubivis distingui debet dominium eminens ac vulgare, ut, hoc quidem translato, illud maneat integrum, ac ejus personæ cohærens. In hoc enim, uti in cæteris regalibus majoribus concedendis, parcus præsumitur Princeps, nisi de expressa ejus voluntate in contrarium satis constet, sic omne illud quod non est expressum nec concessum videtur. Quod ita procedit quamvis integrum territorium in feudum concesserit Princeps, attamen nisi hoc cum plena superioritate, sive complexu omnium regalium, dederit, sed aliquot saltem expresserit, omnia quæ nominatim non sunt expressa, sibi reservasse videtur. Neque plus operatur generalis de-

C 2

nomi-

nominatione postea facta, quippe quæ saltem confirmat id quod antea specialiter expressum. Uti nec æquipollentia verba sufficiunt, veluti territorio, cui alioquin regalia non cohæsere, cum omnimoda jurisdictione concessio, sive sub clausula: **mit Ober- und Erbgerichten**, regalia non comprehenduntur, quamvis huic clausulæ inesse videantur, sed expressa denominatione opus est, quæ vulgo fieri solet, voce **Herrlichkeiten**, conf. G. Schweder & F.C. Harprecht, professa opera docentes, quid clausula pertinentiarum **mit denen Herrlichkeiten**, in instrumentis operetur.

§. IX.

Si verba quædam instrumenti a Principibus confecti fuerint æquivoca, ac obscuræ disceptationis, contra quem fieri debeat interpretatio?

Simili ratione etiam pacta inter summos Imperantes inita ultra expressum eorum tenorem non sunt extendenda. Videndum itaque, si verba quædam instrumenti a Principibus confecti fuerint æquivoca, quisnam eorum alteri aliquid de suo jure concesserit, concludendumque, hunc nihil amplius, quam id, quod verbis est expressum, in alterum transferre voluisse, & sic sibi habeat alter, quod non clarius exprimere curaverit id, quod sibi stipulari voluit. Nemo enim unquam in dubio præsumitur liberalis, etiamsi superior sit altero; tanto magis itaque hoc procedit ratione æqualium, neque tunc aliquis suo cum periculo vires alterius instruere, eumque temeraria sua liberalitate potentiorum reddere, atque ita ut noxius aliquando sibi esse possit, efficere velle videtur. Consultum autem est & danti, ut verba instrumenti ita disponat, ut perspicue possit intelligi, omne

omne id quod in accipientem voluit esse translatum, & sic occasionem ei præscindat verba captandi, & ultra promissa aliquid exigendi. Quod haud raro fieri solet, quoniam plura hujus rei extant exempla ad nostrum quoque Imperium spectantia. Cum ex. gr. finito bello tricennali Suecis in compensationem expensarum, & præmium restauratæ pacis, Pomerania cum terra adjacente in *Instr. Pac. Osn. art. 10. §. 2.* fuerit concessa, occasionem eis præbuit hoc, exposcendi ingentem terrarum ambitum ab Electore Brandenburgico, cum quo vi dicti instrumenti fines terminare debebant, sub hoc colore, quasi hæc omnia sub voce terræ adjacentis comprehendantur. Oppido autem liquet iniquitas hujus petiti, ex principiis in antecedentibus structis, ut raceam, non posse aliud quidquam hisce verbis contineri, quam id, quod jurisdictioni eorum locorum, quæ iis erant concessa, & ibi nominatim expressa, subjacet; absurdum enim hoc inde nasceretur, si verba secundum eorum intentionem explicari debuissent, ut prope totam Germaniam exigere potuissent, quoniam Pomeraniæ adjacebat. Hi autem omnis bonæ interpretationis sunt gradus, si 1) non satis adparet, quid actum, 2) natura negotii, 3) verborum est proprietas ita spectanda, 4) ut ne quid absurdi inde enascatur, conf. *l. 34. de R. I. l. 7. de Supell. leg. l. 4. de Usur.* Grotius *de J. B. & P. 2. c. 16. § 15. & 22.* Sed plura hac de re differere non attinet, singulaque ad ductum Puffendorffii de rebus gest. Frid. Wilh. *l. 3. §. 53. seqq.* sub in eundem vocare, cum omnis hæc controversia A. 1679. fuerit

fuerit composita ad sanum Sti Germani inter Electorem Brandenburgicum & Suecos. cf. Hennig. *in medit. add. art. P. O.* Eodem imo potius dicam nullo nitebatur fundamento illud Gallorum Regis Ludovici XIV. factum, complures Germaniæ terras, quas Commissarii ejus, sub nomine Cameræ unionis ac reunionis in civitate Metensi consociati, ei addixerant, sibi competere asserentis, quoniam ad regnum Austrasiæ olim pertinuerint, cum tamen in pacis negotio hac de re non fuerit cogitatum. Hujusmodi vero argumenta a partibus quibusdam ad totum applicata, refutatione vix indigent, sed statim ac struuntur, corruunt, quisquis enim extra partes positus homo facile videt, nihili ea esse facienda, & vulgari verborum significatui potius inhærendum. Sed longe aliter res sese habet, quando sub generali denominatione aliquid est expressum, tunc enim procul dubio ejus habenda erit ratio, ac omne illud, quod vulgari-ter eo significatur, intelligendum.

§. X.

Hoc commode applicari potest ad casum §. VII. propositum, & ulterius concludi, omnes ac singulas metallifodinas tam detectas quam detegendas, in generali earum societate, esse intelligendas, neque secundum genuinam vocis hujus, quæ generalissima est, interpretationem, neque secundum naturam negotii, quoniam una eademque est ratio futurarum ac præsentium fodinarum, illæ possunt excludi. Sæpius enim contingit, metalla uno alterove loco commode erui non posse, & sic novæ sunt fodinæ aperiendæ

Metallifodinis indefinite communicatis utrum comprehendantur etiam detegendæ.

riendæ, quæ itaqve tanquam media ad finem nullo modo sunt exclusæ, hunc enim qui vult, media etiam velle intelligitur. Simile quid occurrit apud Livium, quod nempe inter Romanas atque Carthaginenses fuerit disceptatum, utrum sub denominatione sociorum veniant & futuri, postquam enim inter se convenerant, ut utriusque populi socii ab utroque populo sint ruti, Carthaginenses debellare cœperunt Saguntinos, quos postea in societatem assumerant Romani, & ita fœdus a Carthaginensibus ruptum esse censebant. Neque hoc male, optime enim rationes subducit Livius *lib. 21. c. 19.* dum ex hoc fundamento Romanos defendit, quod nempe, cum semel omnes utriusque populi socii in fœdere fuerint comprehensi, neque tamen additum, utrumne hoc de præsentibus sociis vel quoque de futuris sit intelligendum, omnino & hi comprehendantur, quos postea populus Romanus assumerit, quoniam hoc pacto huic non fuerit novos assumendi socios facultas circumscripta. Cum itaque Romani jure suo usi Saguntinos fœdere sibi junxere, sane & hi omnia sociorum jura sunt consecuti. Nec aliud dicendum, si pactum fuerit, ne quis rebelles alterius recipiat, procul dubio enim & tunc intelliguntur futuri. Cum enim indistincte rebellium facta sit mentio, omnes, qui hoc nomine comprehenduntur, uti sane futuri æque ac præsentis, censentur expressi. Eadem enim eorum est conditio, & sic eadem quoque disponendi ratio, cur itaque cessaret pactum, cum adhuc unum idemque ejus maneat objectum?

§. XI.

§. XI.

Similis quæ-
stio excuti-
tur, si fluvius
fuerit com-
munis, an eo
per alluvio-
nem &c. mu-
tato, etiam
fines territo-
rii sint pro-
veni?

Huc & referri meretur quæstio ad finis, utrum-
ne flumine mutato, fines quos illud definivit, fuerint
mutati? Illud autem uti potest vario modo immu-
tari, sive enim alteri ripæ id, quod vel paulatim ab al-
tera est detractum per alluvionem, vel etiam crustam
uno actu & ictu abreptam, jungit, & sic unam auget,
alteram vero imminuit; sive omnino alveum dere-
linquit ac cursum mutat; Ita pro hoc modo variat
& decisio hujus quæstionis, ipse enim fluvius vel im-
mutatus est, & novus factus, vel non est, manetque
idem ille, qui secundum pacta fines terminare debe-
bat. Hoc priori casu evenit, nulla enim fluminis fit
mutatio, dum adhuc incertum quid, quale vel quan-
tum sit adjectum, vel sive hoc sit certum, attamen
manet idem ille fluvius finitor, & ita secundum inten-
tionem paciscentium fines quoque manent iidem,
quamvis paululum mutantur. Posteriori autem
casu revera mutatur, & definit idem esse fluvius, qui
fines terminare debuit, hi ergo illo quidem casu mu-
tantur, minime vero hoc, uti rem recte decedit Gro-
tius *de J.B. & P. 2. c. 2. §. 16. 17.* Fluvius enim uti his-
ce tribus consistit partibus, aqua nimirum, alveo &
ripis, quarum duæ posteriores sine dubio sunt præ-
cipuæ, quoniam certum flumini modum faciunt, id-
que limitibus suis includunt; ita omnino & hæ, quæ
primariam disponendi causam dedere, tanquam nor-
ma finium sunt considerandæ, quoniam non credi-
bile, voluisse partes undas termini loco ponere, quæ
semper sunt mutabiles, neque certo loco deprehen-
duntur.

duntur. Dissentit quidem Gundling *J. N. & G. cap.* 20. §. 8. huic autem etiamsi daremus, flumen magis consistere in aquis quam in alveo, nec tamen hunc dum derelinquit, alterius partis fines augere potest, quoniam hic utique applicanda est clausula rebus sic stantibus, hunc enim casum si prævidissent partes, aliter sine dubio disposuissent.

§. XII.

Antequam vero clausula imponatur, brevibus adhuc videamus, utrum Comes a Principe possit investiri de toto Comitatu, & tamen esse Status Imperii, quod multis videtur negandum, quoniam talis nulli debeat esse subiectus, ac neminem habere superiorem, nisi Cæsarem, *R. I. de A. 1548. §. 66. & R. I. 1654. §. 197.* hinc decisio quæstionis propositæ pendet ab hac: vtrum vasallagium involvat subjectionem. Censet quidem hoc jus Saxonicum, quod omnino requirit, ut omnis vasallus domino directo plene sit subiectus, & non solum in negotiis feudalibus, sed etiam quibuscunque aliis personalibus ad feudum non spectantibus, forum ejus agnoscat, & judicatis stet. Huic ad stipulatur Papa, quippe qui in *Cl. 2. de Sent. & re jud.* Henrici Cæsaris sententiam contra Robertum Siciliae Regem latam, nullam pronunciat, quoniam sine consensu Papæ ipsum Regem, qui ejus erat vasallus, citaverat Imperator. Quantum ad feuda Saxonica attinet, largior hoc ultro, quod ibi usu approbatum & sub lege feudali comprehensum est, & ita tanquam pactum huic negotio ab initio adjectum merito servandum, quisquis igitur

D

vult

Coronidis loco additur, an Comes a Principe possit investiri de toto Comitatu, & tamen esse Stat. Imperii.

vult hujusmodi feudi emolumentum, ille etiam onus ei annexum subire debebit; Papa cæteroquin novum jus facere non potest, neque modum huic rei imponere, quæ non secundum ejus arbitrium, sed suam naturam & sanam rationem dimetienda. Ita consideratus nexus feudalis optime convenit cum fœdere inæquali, quod initur sub hoc modo, ut alter alteri reverentiam præstet, veluti si populus populo in clientelam sese dat; sicuti autem subjectionem non involvit hujus generis pactum, ita ille nexus feudalis non magis efficiet. Describitur hoc optime in *l. 7 §. 1. de capt. & possl.* quam legem satis naturalem esse censeo, utpote quæ liberum illum populum prædicat, qui nullius alterius potestati est subiectus, & quamvis in fœdere comprehensum sit, ut alterius populi majestatem comiter conservaret, hoc tamen non esse adjectum, ut intelligatur, alterum populum non esse liberum, sed saltem ut intelligatur, alterum populum esse superiorem. Huc ergo non facit, clientelam esse proximum subjectionis gradum, sæpeque contingere, ut ex cliente fiat subiectus, uti hoc experti sunt Episcopatus Metensis, Tulli & Verduni, qui posteaquam in clientelam Galliæ sese dederunt, occasione ferente ab Henrico II. Gallorum Rege sub jugum sunt missi. Hoc enim ex accidente fit, nec ergo influit in effectum, æque etiam contrarium contingere potest, cujus rei exemplum præbet ipse Papa, qui quantumvis primo cliens fuerit Cæsaris, postea tamen adeo crevit ejus superbia, ut dominus ejusdem esse voluerit, imo interdum crudeliter satis
in

in eum favierit, uti testantur exempla Friderici Barbarossæ, Henrici IV. aliorumque. Nec inde oritur subjectio, quod vassallus domino directo reverentiam præstare debeat, ac fidelitatem, quantum enim illa differt ab obedientia, uti ex verborum conceptu statim liquet, tantum abest, ut hæc eam involvat, quoniam fidelitas in hoc negotio debet esse reciproca, neque tamen mutua subjectio vel concipi potest. Nihil magis operatur jus cogendi vassallum, si hæc similia ex feudo fluentia jura domino directo præstanda recuset; hoc etenim ex pacto venit, sicuti omnis omnino paciscens pacta conventa servare tenetur, & quantumvis noluerit, cogi tamen salva sua libertate potest. Quod fit non solum inter pares, veluti, si quædam ex septem confœderatis Belgii provinciis id, quod in pactione fundamentali Trajecti inita conventum, præstare non vult, optimo jure a cæteris cogitur, nec tamen eis fit subjecta, sed hæcenus manet æqualis: sed aliquando etiam inferior superiorem vi pacti cogere potest, veluti si quis Status Imperii nostri, qui Director Circuli audit, alterum in eodem circulo vel potentia vel dignitate superiorem cogeret, ut leges Imperii observaret, quod sane vi pacti facere posset; Simili modo judicandum de eo, quod domino directo liceat privare vassallum ob feloniam, hoc enim itidem ex pacto venit, uti id, quod feudum extincta primi acqvirentis familia redeat ad dominum directum. Omnes igitur hujusmodi effectus Vassallagii, qui libertati contrariari videntur, respectu vassalli modi saltem sunt habendi rem, qui

D 2

rem

rem ipsam non mutant, sicuti bene ita distinguit Gro-
tius *J. B. & P. I. c. 3. §. 23.* & ex exemplo regni Bohe-
miæ oppido liquet, quod quantum quantum est, non
nisi nexu feudali cum Imperio nostro copulatum in
hunc usque diem est, ut vetera regni Hungariæ, Po-
loniæque exempla sicco præteream pede. Nec jus
feudi quod tollat immedietatem, ut vocant, ratione
jurisdictionis seu potestatis, optime docet Coccejus
in J. P. c. 15. §. 2. supraque oppositum textum *R. J.*
1548. §. 66. solvit, distinguendo inter novos & anti-
quos Comites, & de novis saltem dubitatum esse ait,
in Diss. de Characteribus Statuum Imperii sect. 3. §. 19.
num illi, die von allen ihren Gütern den Fürsten ge-
dienet, und auf deren Eigenthum sich Grafen und
Freyen lassen, quoad onera Imperii &c. eodem ju-
re, quo reliqui Comites immediati habendi sint?
quod ibidem negari, solosque novos Comites qui
immediata bona non habent, exceptos esse, statuit
ibidem, conf. exempla Waldeccæ Comitum et Rit-
berg. apud Nolten *de Nobilitate, c. 8. n. 109.* Limn.
J. publ. cap. 4. n. 92. ac de Windischgratz & Ro-
senberg apud Aut. *des Reichs Staats pag. 192.* ne
quid addam de Comitatu Erpacensi, Mansfeldensi,
Reinstenensi, Hohnstenni, Ortenburgico, &c. Ve-
rum hic terminus erit ponendus, quia augustiorem
instituti mei ratio excludit ambitum, fines enim ex-
ercitationis academicæ excedere nolui, multo mi-
nus arduam hanc materiam exhaurire, sed unicum
mihi hoc propositum fuit, ut præcipua ejus capita
brevibus saltem attingerem: sic omnem averfatus
quæ

quæ hanc circa rem forsan agitur controversiam, ad nuda juris principia animum adplicui, nec factum ullum in disceptationem vocavi, meum ergo facio id, quod in præfatione operis *de J. B. & P.* §. 58. de se prædicat Grotius, dicens: Injuriam mihi faciet si quis me ad ullas nostri seculi controversias, aut natas aut quæ nascituræ prævideri possunt, respexisse arbitratur. Vere enim profiteor, sicut Mathematici figuras à corporibus semotas considerant, ita me in jure tractando ab omni singulari facto abduxisse animum.

COROLLARIA.

I.

Ex Jure Naturæ desumpta:

- 1) Metus crescentis potentia non est legitima causa bellandi.
- 2) Mennonistæ ad præstandum jusjurandum non possunt cogi.
- 3) Ad transferendum dominium non est necessaria traditio.
- 4) Actio quadrupedaria non datur.
- 5) Lex IO. ff. de Negotiis gestis utrum naturalis sit? problema esto.
- 6) Domaniis Principum per immemorabile tempus præscribitur.

II.

II.

Ex Jure Publico:

- 7) Imperium semper fuit electivum.
- 8) Nunquam autem mere monarchicum.
- 9) Jure Nobiles, Tabellionesque creandi, Academias erigendi, solus gaudet Cæsar.
- 10) Vicarii non possunt interregni tempore exercere jus primariarum precum.
- 11) Jus circa sacra Statuum Protestantium religioni addictorum congrue non appellatur papale vel episcopale.
- 12) Cognitio criminis & reparatio damni in via publica perpetrati competit ei, qui habet jus conducendi, non vero domino territorii.

III.

Ex Jure Germanico:

- 13) Quilibet dominus territorii onera pro refectione viarum publicarum transeuntibus imponere potest.
- 14) Agricolis non licet vendere fruges in herbis.
- 15) Fratrum liberi soli succedunt in capita.
- 16) Judæo non licet nomen Christiani in Christianum transferre.
- 17) Usuras quincunces excedentes sibi stipulari nemo potest.

IV.

IV.

Ex Jure Civili:

- 18) Clausula salutaris nihil operatur.
- 19) Ex testamento rite facto ubique obligatur heres.
- 20) Fratres se invicem sine ulla causa possunt præterire.
- 21) Testamenta peregrinantium non sunt privilegiata.
- 22) Legatarius in testamento tam scripto, quam nuncupativo, testis esse potest.
- 23) Testamento destituito corruunt legata.

V.

Ex Jure Canonico:

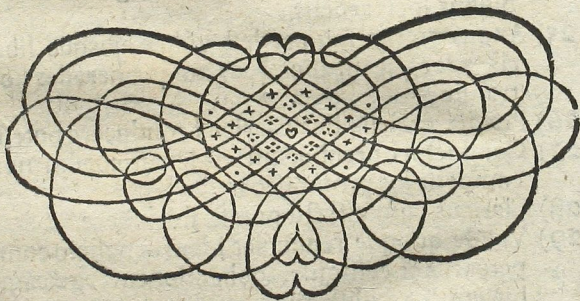
- 24) Cautio Mutiana obtinet etiam in legatis venerabilibus locis relictis.
- 25) Annus gratiæ soli prodest viduæ ejusque liberis, adeoque in alios quoscunque heredes non transit.
- 26) Prædia ecclesiastica Clericus conducere potest.
- 27) Conductori prædiorum ecclesiasticorum non competit jus protimiseos.
- 28) Clericus cum effectu potest fidejubere.
- 29) Valide quoque renunciat idem beneficio competentæ & cessionis, obligationem ergo cambialem & ad obstagium potest contrahere.

VI.

VI.

Ex Jure Feudali:

- 30) Feuda cum emphyteusi non recte comparantur.
 31) Regulariter vafallus in persona servire debet, sic culpa substituti ei nocet.
 32) Si unius domini plures sunt heredes unam saltem vafallus, non singulis seorsim sed omnibus conjunctim, debet fidelitatem.
 33) Feudum quod vafallus publicatione bonorum amisit fisco non cedit.
 34) Per feloniam ipso jure non tollitur feudum.
 35) Dominus non potest invito vafallo jus suum alienare vel oppignorare.

* * *

Wo Wis, Verstand, Vernunft und Wissenschaft
regieret,

Da steigt man vergnügt auf die Catheder hin;
Und wen noch überdem, was Tugend heisset, zieret,
Der muß Lob, Ehr u. Ruhm erhalten zum Gewinn.

Mein werthester CAPAUN! dies kan man von Dir
sagen,

Daß Du bishero hast den Grund sehr wohl gelegt,
Thu der Gelahrtsamkeit numehro auch nachjagen,
So wird der ganze Bau vollbracht, wie er erregt.

Hiermit wolte dem Herrn RESPONENTI
wegen abgelegten gelehrten specimenis
seine schuldigste gratulation abstaten
Desselben ergebenster Freund und Diener

H. G. Fleischhut.

Wen die Natur mit seltenen Gaben,
Als einen Liebling ausgeziert,
Der muß, durch ihre Gunst geführt,
Vor andern Glück und Vortheil haben.
Sein Wis und unverdroßner Fleiß
Verdient das schönste Lorbeer-Keiß.

Dein Beyspiel zeigt an diesem Tage,
Geschäfter Freund! genugsam an,
Was ein geflißnes Urtheil kan,
Und was ein Baum vor Früchte trage,
Woran des klugen Gärtners Hand
Fleiß, Müß und Arbeit angewandt.

E

Du

Du sprichst von denen Bergwerks Pfründen,
 Woraus so mancher Vortheil sprieß t,
 Der sleht, wer Deine Blätter lieft,
 Wie Du aus den Gelahrtheits Gründen
 Und dem durchwühlten Bücher-Schacht
 Das Gold der Weisheit eingebracht.

So weck't Dein eif'riges ^{*}Exempel
 Auch andre zu der Arbeit auf.
 Und da Du bist in vollem Lauff
 Zu dem erwünschten Ehren-Tempel;
 So wird man Dich mit nächstem sehn
 Auf dessen höchster Stufe stehn.

Dieses sezet dem Hn. Respondenti glückwün-
 schend hinzu Desselben aufrichtiger

Frid. Phil. Freund/

OPPONENS.

Du weifest recht, mein Freund! daß man nach Gold
 thut graben,
 Und seinem Nächsten kan dadurch gar öffters schaden;
 Wie wohl hastu gethan, daß Du Dir einen Schatz
 Verwahret hält'st, wornach kein grabē findet Platz.
 Es zeigt sich allschon bey Deiner zarten Jugend
 Mit aller Macht hervor Gelehrsamkeit und Tugend,
 Wordurch Du merklich wirst des Vaters
 Ruhm erhöh'n,
 Und bey der Nachwelt wird dein Name nie vergeh'n.

G. F. Bollmar/ OPPONENS.

~~~~~

ULB Halle

3

006 576 761

WD18

EXERC
COM
PERPET
FODINA
STATVS
QVANTV
IN ALT
T

AND
VIRO PRAE
ATQ
DN. FRIDE
I. V. D. EIVSDEM
PATRONO, STVI
AETI

AD I
PVBLIC
CAROLV
R
TYPIS IOH.

2
A
NE
LLI
CON
NTE,
MNES
NT

SIMO
STEL,
ORDIN.
MOTORE

N,

R.

37

1737/1

4